

نگاهی به سومین دوره انتخابات شورای شهر و روستا تنها ۳ زن!

■ طیبه اسحقی ■

دوره اول نقش پاشنه آشیل را برای اصلاح طلبان در انتخابات ریاست جمهوری و مجلس شورای اسلامی بازی کرد. در دوره سوم انتخابات شوراهای شهر و روستا، بنا به آمار اعلام شده از سوی وزارت کشور، حدود ۲۴۰ هزار نامزد در شهرها و روستاها و عشایر کوچ و امکان حضور در انتخابات را یافتند. همچنین به نظر می رسد در انتخابات سوم شوراهای شهر و روستا به خصوص در شهرها و مراکز استان ها، احزاب و تشکل ها و گروه های سیاسی به نسبت حزبی تر عمل کردند. اگر در طول انتخابات گذشته افراد مستقل بیشتر مورد اقبال عمومی قرار می گرفتند، گویا در این دوره، بیشتر احزاب با توجه به برنامه هایشان

سومین دوره انتخابات شورای شهر و روستا در ۲۴ آذر اسفند با حاشیه ها و جنجال های همیشگی برگزار شد. انتخاباتی که بنا به دلایل متعدد همیشه از همان بدو امر از اهمیت قابل توجهی برخوردار بوده است. چه اینکه از یکسو به زعم برخی نمایندگان شورای شهر سکوی پرشنی برای در دست گرفتن مناصب بالاتر سیاسی است و از سوی دیگر تأیید یا عدم تأیید آن سوی نمایندگان شورای شهر خود به منزله اهرم فشاری است که گاه در موفقیت یا شکست سیاسی افراد جایگاه ویژه ای به خود اختصاص داده است. چنانکه دکتر محمود احمدی نژاد یا حمایت شورای شهر دوم وارد مقر ریاست جمهوری شد و درست همین شورای شهر در

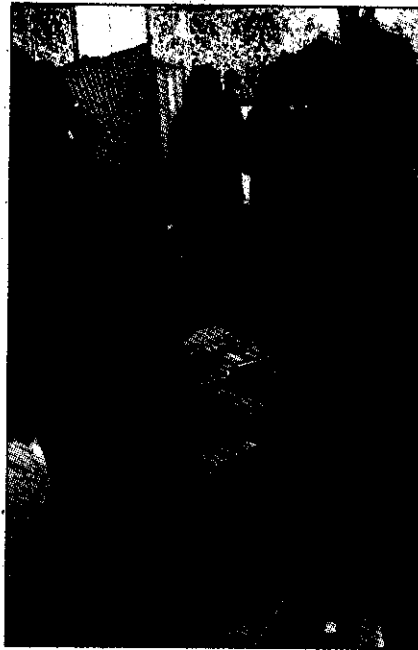
(صرف نظر از کارآمدی یا ناکارآمدی آنها) حداقل در تهران مورد توجه بودند تا افرادی که به طور مستقل و یا ناشناس در انتخابات وارد شدند. به طور کلی گروه های عمده در انتخابات شوراهای که با ارائه فهرست یا لیستی از کاندیداهای مورد حمایت خود به طور حزبی وارد انتخابات شدند ۳ گروه عمده اصلاح طلبان، اصولگرایان و طرفداران رئیس جمهور فعلی موسوم به رایحه خوش خدمت بودند که هر کدام از این گروه ها بر اساس برخی از مواضع و جهت گیری های خود باز به شعباتی تقسیم می شدند.

در نهایت اصلاح طلبان که عمدتاً با دو لیست ائتلاف اصلاح طلبان و حزب اعتماد ملی وارد عرصه رقابت های انتخاباتی شده بودند، موفق شدند با کسب ۳۹۷ درصد پیشواز سومین دور انتخابات شورای شهر شوند. به گزارش سایت آفتاب، مسئول امور استان های (ستاد ائتلاف اصلاح طلبان) ۳ روز پس از انجام انتخابات در نشستی با اصحاب مطبوعات به ارائه گزارش آرای این جناح در استان های کشور پرداخت و اعلام کرد: اصلاح طلبان در مجموع با ۳۹۷ درصد از سایر جناح های سیاسی کشور پیشی گرفته و به یک پیروزی قاطع دست یافته اند. به گفته صفدر حسینی از یک هزار و ۵۲۴ کاندیدهای که به طور قاطع در ۶۵ شهر به شوراها راه یافتند، ۶۰۵ نفر اصلاح طلب، ۴۲۸ نفر اصولگرا، ۵۲۰ نفر از رایحه خوش، (لیست احمدی نژاد) و ۴۲۹ نفر از کاندیداهای مستقل بوده اند. به گفته وی اصلاح طلبان توانسته اند ۳۹۷ درصد آراء را کسب کنند و در مقایسه با اصولگرایان که پس از چانه زنی های بسیار لیستی را ارائه دادند، ۲۸۷ درصد، رایحه خوش خدمت ۲۴ درصد و مستقل ها که ۲۸۲ درصد آراء را کسب کرده اند به پیروزی دست یابند.

سهم زنان از انتخابات شوراهای

اما در انتخابات شوراهای سهم زنان از نمایندگی این نهاد اجرایی کشور چقدر بوده است؟ قبل از برگزاری انتخابات، در شرایطی که احزاب و گروه های سیاسی هر کدام به ارائه فهرستی از کاندیداهای تحت حمایت خود پرداختند، زنان در کجای این فهرست ها قرار داشتند و چند درصد از این لیست ها را به خود اختصاص دادند؟ از ۱۵۲۴ کاندیدی که به کسوت نمایندگی شوراها درآمدند، زنان چه سهمی از نتایج را نصیب خود کرده اند؟

۱- شمارش معکوس قبل از انتخابات: به طور کلی ۳ گروه عمده اصلاح طلبان،

اصولگرایان و رایحه خوش خدمت از اصلی ترین گروه های حاضر در صحنه رقابت بودند که فهرستی از کاندیداهای مورد حمایت خود را اعلام کردند. در جبهه اصولگرایان همانطور که انتظار می رفت به دلیل دودستگی ها و رقابت در ارائه لیست مشترک هیچ زن شاخصی مورد حمایت قرار نگرفت. تنها پروین احمدی نژاد، معصومه آباد و منظر خیر حبیب الهی حمایت شده بودند که البته اولی با وجود انتساب به شخص رئیس جمهوری باز هم از کسب آرای قابل توجه برخوردار نشد. جنبش اعتدال گرایان که متشکل از ۱۶ حزب، گروه و جمعیت سیاسی و با محوریت حزب اعتدال و توسعه در هنگام برگزاری انتخابات خبرگان، شورای شهر و مجلس شورای اسلامی تشکیل شده بود، دکتر معصومه ابتکار، دکتر صفیه شهریار و ناهید جلالی را به عنوان کاندیداهای شورای شهر مورد حمایت قرار دادند. ائتلاف اصلاح طلبان تشکیل شده از گروه های اصلاح طلب و دوم خردادی هم لیستی ارائه دادند که طی آن تنها ۳ کاندیدی زن دکتر معصومه ابتکار، الهه

در شهر تهران

حدود ۲۴۰ زن

ثبت نام کردند که از میان آنها

تعدادی اصلاح طلب

تعدادی اصولگرا

و بقیه خارج از این جناح بودند.

راستگو، زهرا صدر اعظم نوری در آن قرار داشت. در واقع در این فهرست سهمیه ۳۰ درصدی زنان به ۲۰ درصد کاهش یافت و تنها ۳ زن مورد حمایت قرار گرفتند. جنبش مظلومان شهر نیز فرشته مهربان، مژگان نوری سمایی، غنچه راغب و هما حاجتی بیرگانی از زنان مورد حمایت بودند. تنها در شهر تهران حدود ۲۴۰ زن ثبت نام کردند که از میان آن ها تعدادی اصلاح طلب، تعدادی اصولگرا و بقیه خارج از این جناح بودند.

۲- نتایج پس از انتخابات:

از مجموع ۲۵۷ کرسی شوراهای اسلامی ۱۹ مرکز استان، اصولگرایان با ۱۱۵، اصلاح طلبان با ۶۳ رایحه خوش خدمت با ۴۰ و خدمتگزاران مستقل ایران اسلامی با ۴۳ کرسی به شوراها راه یافتند و ۴۹ نامزد مستقل هم برگزیده شدند. در برخی شهرها نامزدهای اصولگرایان در دو گروه رایحه خوش خدمت و خدمتگزاران مستقل مشترک بودند. جالب است که بعضی گروه ها نیز در بجهت انتخابات با اسامی ظاهر شدند که مهمترین آنها جنبش مظلومان شهر تهران بود که البته موفقیت چندانی در بدست آوردن آرای عمومی کسب نکرد.

در انتخابات شورای شهر تهران از میان ۱۵ عضو اصلی تنها ۳ زن معصومه ابتکار، پروین احمدی نژاد و معصومه آباد به ساختمان فرهنگی هنری شهرداری تهران انتقال یافتند. یعنی یک پنجم یا تقریباً کمتر از ۲۰ درصد کرسی های نمایندگی. اگرچه نتایج انتخابات خیر از موفقیت نسبی اصلاح طلبان نسبت به دیگر گروه ها می داد اما زنان اصلاح طلب نتوانستند به موفقیت چشمگیری دست یابند. نمایندگان زن اصلاح طلب راه یافته به شورای شهر نه تنها درصد قابل توجهی را به خود اختصاص نمی دهد، نسبت به دور دوم انتخابات هم کاهش یافته است. در تهران الهه راستگو و زهرا صدر اعظم نوری از کرسی شورای شهر بازماند. در مراکز استان ها و شهرستانها نیز آمار به دست آمده وضعیت بهتری را نشان نمی دهد. مثلاً در شهر یاسوج، هیچ نماینده زنی انتخاب نشد. ۱۰۵ نفر از زنان استان همدان نامزد حضور در سومین دوره انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا همدان بودند که ۴۰ نفر آنان از سوی مردم انتخاب شدند. در بسیاری از شهرها در انتخاب زنان هیچ گرایش سیاسی خاصی وجود نداشته است. چنانکه مثلاً به گفته برخی خانم آرزو بابادی در شهر اهواز فروشنده لوازم آرایشی

بوده است و بدون حضور در هیچ لیستی در جایگاه دوم از لحاظ کسب آرا قرار گرفته است. به طور کلی میانگین نمایندگان زن منتخب در موارد مطلوب ۴ زن را در بر می گیرد.

۳- تحلیل کلی

اگرچه حزب مشارکت تنها حزبی است که به طور رسمی حمایت از زنان را در دستور کار خود قرار داده و علاوه بر به کارگیری زنان در سطوح حزبی، قائل به سهمیه بندی (سهمیه ۳۰ درصدی) به نفع زنان است، اما هنوز راه زیادی باقی است تا شعارها عملی شود و هنوز نتوانسته یا نخواسته است حداقل به شعارهای حزبی خود جامه عمل بپوشاند. شاید بتوان گفت: یکی

جدول شماره ۱

نام شهر	اتحادیه اصلاح طلبان	اتحادیه اصلاح طلبان (حامیان قالیباف)	اتحادیه اصلاح طلبان	جنبش مردمی اصلاحات	جنبش مطلقان شهر	مجمع اسلامی بانوان	جنبش اصلاح گرایان
پروین احمدی نژاد نسرین سلطانه خواه مهنوش معتمدی آذری	معصومه آباد منظر خیر حبیب الهی	- -	معصومه ابتکار زهره اصدر اعظم نوری الهه راستگو	هما حاجتی مریم میوه چی غنچه راهب	فرشته مهربان مژگان نوری سماوی غنچه راهب	پروین یرنجی معصومه آباد - هما حاجتی برگتی	متشکل از ۱۶ گروه و جمعیت

از دلایل عدم تحقق مقطعی بودن اتخاذ این شعارها بوده، تا این که هدفمند و برنامه ریزی شده باشد و صرفاً در آستانه انتخابات و در جهت جلب افکار عمومی جامعه زنان صورت گرفته است. اگرچه باز هم موفقیت یا عدم موفقیت زنان را در انتخابات بایستی در کنار سایر عوامل تأثیرگذار عمومی در مورد کل انتخابات در نظر گرفت.

صرف نظر از تحلیل های کلی که در مورد انتخابات شورای شهر سوم به طور مثال در مورد میزان میل و رغبت عمومی به ورود در عرصه رقابت و... می توان ارائه داد. آنچه در این بخش به سمع و نظر خوانندگان می رسد، یک مطالعه تطبیقی در مورد نقش احزاب و گروه های سیاسی در تحقق یا شکست اهداف فعالان زن برای کسب جایگاه برابر در عرصه های سیاسی است. به منظور آسیب شناسی بیشتر موضوع و نیز آشنایی با تلاش های فعالان زن و احزاب و گروه های سیاسی در سایر نقاط دنیا بخش هایی از کتاب "جنسیت و دموکراسی: چه می کنند؟ استراتژی هایی برای افزایش حضور زنان" نوشته ماری آن استفانسون، ترجمه شده و در اختیار مخاطبان قرار می گیرد. آگاهی از تجربیات دیگران در این حوزه از دو جهت اهمیت دارد. اول اینکه

جدول شماره ۲- تعداد نمایندگان منتخب زن در شورای شهر شهرستان های سراسر کشور بر اساس گرایش های سیاسی

نام شهر	مستقل	اصولگرا	اصلاح طلب
سختان	نیره قادری	صدیقه بیگم نجلی	
مشهد	فاطمه عبور رزم گاه		
فروین	مریم حسین احمدی، شهلا عطایی	صدیقه حکمت - فاطمه اشتری	
نوشهر	سکینه دپوسالار		
چالوس			
شیراز			فاطمه هوشمندی - زارع
اراک	بهادری - کریمی		اباقری
ارومیه			منصوری - خاتم شیرزاد - چنابلو
خرم آباد			طهماسبی
همدان			نجفی راغب
زنجان	ثابت مقدم - حیدری		رحمتی
اردبیل	ترلز - تقوی		
اهواز	بابادی - احتشام زاده		
یزد	حیدری		
بهرچند		هلال بهرچندی	
پهوان		پروین احمدی نژاد - معصومه آباد	معصومه ابتکار
گلستان	نورا		عبداللهی
زاهدان		زهرکی	

**○ در انتخابات
شورای شهر تهران
از میان ۱۵ عضو اصلی تنها ۳ زن
معصومه ابتکار، پروین احمدی نژاد
و معصومه آباد به ساختمان
فرهنگی هنری شهرداری
انتقال یافتند.**

تابوهای ممنوعیت حضور زنان به خصوص در عرصه های سیاسی یک موضوع جهانی است که نشان می دهد سیاست هنوز کم و بیش قلمرویی در اختیار مردان است که به سختی حاضر به خالی کردن آن برای زنان می شوند. دوم اینکه: میزان توسعه یافتگی کشور و دموکراتیک بودن نظام های سیاسی تأثیر چشمگیری در پیشبرد اهداف زنان برای حضور سیاسی دارد. متن این کتاب در سال ۲۰۰۲ تدوین شده و مسلماً با توجه به پیشرفت کند مسائل زنان تفاوت زمانی ۴ سال را نمی توان زیاد در ارائه آمارهای دقیق تأثیر گذار دانست. «اما... صدای زنان اغلب اوقات در فرایند تصمیم گیری هانشنیده گرفته می شود. زنان در نهاد های دموکراتیک در اکثر اوقات حضور چندانی ندارند. در سراسر دنیا تنها ۱۵ درصد از نمایندگان پارلمان را زنان تشکیل می دهند و معمولاً سازمان های زنان از قدرت کمی برای تأثیر گذاری بر گفتگوهای سیاسی برخوردارند. در حالی که یکی از افتخارات طرفداران دموکراسی با هر شکل و قالبی بر عهده گرفتن نمایندگی همه افراد است. با وجود تفاوت میان نوع محدودیت حضور زنان، مرزها و موانع حضور زنان در عرصه سیاسی. در همه کشورهای دنیا وجود دارد. فقر، ترس از برعهده گرفتن مسئولیت هایی که همچنان مردانه تلقی می شوند، تصورات فرهنگی در مورد نقش و مسئولیت زنان، فرهنگ های سیاسی که معمولاً تلاش می کنند تا زنان را از حضور سیاسی واقعی و نه نمادین منع کنند و شاید عدم تمایل اغلب زنان برای حضور در فضاهای خشک و رقابتی مردانه از مهمترین عوامل این عدم حضورند. اگرچه تحقیقات نشان می دهند که

این عکس العمل ها از این رو است که کوتاه فرصت بیشتری را برای زنان به ارمان می آورد که البته منتهی به حضور کمتر مردان خواهد شد. در هر حال سیستم های کوتاه (یا تبعیض مثبت) چندسالی است که توسط گروه های زنان و فعالین زن برای تقویت و افزایش حضور زنان در قلمرو سیاسی به کار گرفته شده است. این سیستم ها بسیار متفاوتند که در زیر به برخی از آنها اشاره می شود.

میان توسعه یافتگی یک کشور، جایگاه فرهنگی زنان و حضور سیاسی زنان یک ارتباط لاینفک و غیر قابل انکار وجود دارد.

چگونه می توان حضور سیاسی زنان را تقویت کرد؟

گذشته از تلاشهای مستمر برای تغییر و تحولات فرهنگی و اجتماعی، اتخاذ اقدامات زیربنایی برای محو فقر زنان، ارائه آموزش های لازم به آنها برای وارد شدن در عرصه های مردانه و توانمندسازی گروه های زنان؛ یکی از مهمترین راه های ایجابی حمایت از نمایندگی زنان از طریق احزاب و تشکل های سیاسی است که اغلب به عنوان مکانیزم های کوتاه شهرت یافته اند. مکانیزم های کوتاه موثرترین شیوه ها برای افزایش حضور سیاسی زنان است در عین حال که بسیار مناقشه انگیز نیز هستند. البته در مورد اعمال این مکانیزم ها حتی در میان خود فعالان زن نیز اختلاف نظرهای بسیاری وجود دارد. به طور مثال برخی استدلال کرده اند که به کارگیری سیستم های کوتاه روش غیرمنصفانه ای است و منجر به حضور زنانی می شود که از توانایی یا کفایت مناسب برخوردار نیستند. و در پاسخ اظهار شده است:

۱- اعمال قانونی مکانیزم کوتاه:

در برخی موارد از طریق قوانین ملی و منطقه ای تقویت شده اند و در موارد نادر هم در قانون اساسی گنجانیده شده اند. حمایت قانونی از کوتاه به این صورت است که یا تعداد مشخصی از کرسی های نمایندگی طبق قانون به زنان اختصاص داده می شود (کرسی های محفوظ) یا اینکه احزاب ملزم می شوند که درصد خاصی از کرسی های تحت اختیار خود را با نمایندگان زن پر کنند. روش صندلی های محفوظ برای زنان در کشور اوگاندا و تانزانیا، در نظر گرفته شده است. به طور مثال در اوگاندا از سال ۱۹۸۴ توسط شورای مقاومت ملی ۳۴ کرسی برای زنان در تمام کشور متشکل از چند ایالت در نظر گرفته شد. بر اساس این سیستم همیشه تعداد معینی از کرسی های نمایندگی به زنان اختصاص داده شده است. این وضعیت در مورد سایر گروه ها مانند جوانان و یا معلولان نیز صدق می کند. یا در نپال احزاب ملزم هستند ۵۰ درصد از صندلی های خود را در اختیار زنان بگذارند.

معمولاً حمایت قانونی ایده آل ترین استراتژی برای تقویت حضور سیاسی زنان است. چه اینکه در هر صورت تعداد مشخصی از زنان همیشه وارد گود سیاسی خواهند شد. البته در این زمینه راه های گریز بسیاری هم برای مردان وجود دارد تا از فشار و الزام قانونی رهایی پیدا کنند. مثلاً در برخی موارد، احزاب و گروه های سیاسی کرسی هایی را به زنان می دهند که معمولاً خود رغبت کمتری برای در اختیار گرفتن آنها دارند و یا آن که کاندیداهای زن در اواخر لیست و با شانس انتخاب کمتر قرار می گیرند. یا اینکه زنان برای تصدی کرسی هایی انتخاب می شوند که احتمال بیشتری وجود دارد، حزب رقیب به آنها دست پیدا کنند. در برخی موارد به کارگیری سیستم های کوتاه به طور داوطلبانه بر عهده خود احزاب سیاسی گذارده شده است. معمولاً در این صورت فعالان زن فرصت زیادی برای حضور سیاسی پیدا نخواهند کرد.

مطالعه موردی اول: در آرزانتین از سال ۱۹۹۱
 قانونا کوتاهای اجباری برای نمایندگان پارلمان در نظر گرفته شده است. در نتیجه این قانون تعداد نمایندگان زن از ۳ درصد به ۳۰ درصد در طول ۱۱ سال افزایش یافته است. گفتنی است آرزانتین دارای یک سیستم الکتراک برای انتخابات است و قانون کوتا مقرر می کند که ۳۰ درصد از زنان در محل های برابر در لیست قرار بگیرند (به ترتیب مرد، زن، ۲ مرد، یک زن، ۲ مرد، یک زن و...) هنگامی که نظام دیکتاتوری در آرزانتین رویه افول رفت، زنان به هیچ وجه تصور نمی کردند که نیازی به اعمال سیستم کوتا باشد. شاید به این دلیل که در دوران دیکتاتوری درصد حضور سیاسی زنان از نسبت بالایی برخوردار بود. در حالی که وقایع بعدی خلاف این انتظارات را نشان داد. لذا یک اتحاد ملی با به کارگیری ۳ استراتژی به وجود آمد که عبارت بود از:
 ۱- توسعه شبکه بین حزبی مبارزه برای کوتا در میان احزاب
 ۲- ارائه یک پروژه اصلاحی برای الزام احزاب به تغییر قوانین داخلی حزب خود، تا سیستم کوتا را به نفع زنان در بر بگیرند.
 ۳- ارائه یک لایحه به پارلمان تا قانون الکتراک را در جهت اعمال سیستم کوتا اصلاح کند.
 ضمن اینکه حمایت رئیس جمهور وقت (منم) در ارائه لایحه قانونی نقش بسیار مهمی در پیشبرد استراتژی فشار قانونی ایفا کرد. پس از این تلاش ها در قانون اساسی بوئنس آیرس تصویب شد که برای پست های سیاسی و قضائی سیستم کوتا در نظر گرفته شود. در سال ۲۰۰۰ هم قانونی در سنا به تصویب رسید که در هنگام انتخاب ۳ سناتور اگر اولی مرد بود، دومی باید حتما زن باشد و یا برعکس. هم اکنون ۲۷ درصد زنان در هر شعبه حضور دارند.

مطالعه موردی دوم: کشور بلژیک از اولین کشورهای این بود که کوتاهای اجباری را برای زنان در سال ۱۹۹۴ در نظر گرفت و احزاب ملزم شدند تا حداقل ۲۴ درصد زنان را در لیست های کاندیداتوری خود قرار دهند. در سال ۱۹۹۹ این درصد به ۳۳ درصد افزایش یافت. با این حال قانون هیچ اظهار نمی کند که زنان در کجای لیست قرار بگیرند.

**○ یک مطالعه تطبیقی
 مختصر در مورد
 مکانیزم های کوتا
 نشان از تاثیر بالای آن
 بر افزایش حضور سیاسی
 زنان دارد.**

بنابراین علیرغم این که ۲۳ درصد از نمایندگان پارلمان زن هستند اما شاید بتوان گفت در موقعیت های کلیدی و اساسی حضور ندارند. **مطالعه موردی سوم: در سال ۲۰۰۰ در فرانسه** قانونی تصویب شد که بر اساس آن احزاب موظف بودند لیست های برابری از کاندیدها را برای همه انتخابات (مانند انتخابات سنا، انتخابات اروپایی، محلی و منطقه ای) با استفاده از لیست نمایندگی پارلمانی ارائه کنند. طبق قانون فوق اگر در لیست ارائه شده برابری ارائه نشده بود، بی ارزش اعلام می شد. لذا در سال ۲۰۰۱، ۳۸ هزار زن در انتخابات محلی شرکت کردند. هم انون در مقایسه با سال ۱۹۹۵ که تنها ۲۲ درصد بود، ۴۸ درصد از اعضای شوراهای شهر فرانسه را زنان تشکیل می دهند. در انتخابات مجلس عوام فرانسه نیز احزاب ملزم بودند تا یک لیست برابر را ارائه دهند و گرنه ملزم به پرداخت جریمه مالی می شدند. جالب این بود که نتایج نهایی این انتخابات تنها حضور ۲۱ درصد زنان را نشان داد. چرا که بیشتر احزاب ترجیح داده بودند احزاب جریمه مالی را پرداخت کنند به جای این که یک لیست برابر را ارائه دهند. در واقع تجربه فرانسه این حقیقت تلخ را نشان می دهد

که الزام قانونی احزاب برای گنجاندن برابر زنان در لیست های خود شاید باز هم نتواند به تنهایی تضمینی برای افزایش حضور زنان باشد. در سال ۲۰۰۲ وقتی سیاستمداران زن برای بررسی این پدیده در انگلستان و فرانسه دور هم جمع شدند اظهار داشتند: دلیل عدم موفقیت نسبی سیستم کوتا در فرانسه عدم حضور زنان در موقعیت های بالای سیاسی در احزاب بوده است. بر خلاف آنچه در حزب کارگر انگلیس جریان داشت. در این حزب سیستم کوتا نسبتا موفق عمل کرده بود چرا که زنان در موقعیت های بالای حزبی قرار داشتند و قادر بودند تا لابی های موثری برای شرکت لیست های کاملاً زنانه در انتخابات سال ۱۹۹۷ انجام دهند.

۲- اعمال کوتا از طریق ارائه لیست:
 الف- اعمال کوتا با استفاده از لیست های کاملاً زنانه. (All Women Shortlists) در این صورت احزاب کاندیدها را به نسبت صندلی ها از یک لیست کاملاً زنانه انتخاب می کنند و بقیه کرسی ها برای رقابت میان زنان و مردان مفتوح باقی می ماند. به عنوان نمونه در انتخابات سال ۱۹۹۷ در انگلیس حزب کارگر از شرکت لیست های زنان برای کرسی هایی استفاده کرد که نمایندگان آنها بازنشسته شده بودند یا کرسی هایی که احزاب امیدوار بودند در انتخابات آتی به

آن دسترسی پیدا کنند.

ب- به کارگیری لیست های زیبا یا زیپ: Zipping/ Zebra Lists با استفاده از این لیست ها احزاب انتخاب می کنند یا ملزم می شوند که تعداد برابر زنان و مردان را در تمام لیست های خود تضمین کنند که هم در قالب ارائه یک لیست کلی امکانپذیر است و هم به صورت ارائه لیست های جداگانه از تعداد برابر زنان و مردان. ج- زوجی کردن: (Twinning) این روش با یک سیستم عضویت فردی حوزه انتخاباتی مورد استفاده قرار می گیرد. احزاب حوزه ها را با یک فرصت تقریباً برابر در انتخاب کاندیدا با هدف بزرگزیده شدن، جفت می کنند. هر کدام از حوزه های کاندیداتوری جفت شده، دو کاندیدا، یک مرد و یک زن را انتخاب می کنند. کسانی که در حوزه های انتخاباتی فردی رقابت می کنند، زمانی که از قبل هیچ اجبار قانونی برای احزاب در حفظ کرسی ها برای زنان وجود نداشته باشد، این سیستم بهتر می تواند پاسخگو باشد.

۳- سیستم های الکتروال:

استفاده از سیستم الکتروال نیز از دیگر روش های موثر برای افزایش حضور زنان است که معمولاً در دموکراسی های غربی مورد استفاده قرار می گیرد. این سیستم ها باعث می شوند برخی از سازمان ها برای افزایش حضور زنان به ویژه در کشورهایی با سیستم رأی گیری First Past the Post از کمپین های افزایش حضور زنان حمایت به عمل آورند. سیستم مذکور نوعی از رأی گیری است که در کشورهایمانند کانادا، هند، انگلستان و ایالات متحده مورد استفاده قرار می گیرد و به این ترتیب است که فرد برنده انتخابات در یک حوزه انتخابیه با کسب بیشترین آرا انتخاب می شود. بدون توجه به اینکه اکثریت آراء را نسبت به سایر حوزه ها کسب کرده باشد.

۴- اعمال کوتا توسط احزاب سیاسی

اما معمولاً اعمال سیستم کوتا از سوی احزاب سیاسی بیشتر رواج دارد تا اینکه سهمیه بندی قانونی انجام شود. در کشورهای اروپایی که نسبت بالایی از زنان در عرصه سیاست فعالیت می کنند و هر حزب ۱۰ یا بیشتر در مجلس عوام نماینده دارد، ۴۶ درصد آنها به طور رسمی از سیستم کوتا استفاده می کنند. ۶۹ درصد از احزاب با سطوح نمایندگی ۲۵ درصد یا بیشتر نیز از کوتا استفاده می کنند. از میان ۱۷

حزب با کمتر از ۱۰ درصد نمایندگی زنان یک حزب از سیستم کوتا بهره می گیرد.

مطالعه موردی اول، در اسپانیا حزب

سوسیالیست از سال ۱۹۸۸، ۲۵ درصد سهمیه را برای زنان در نظر گرفته است که در سال های بعد به ۳۳ درصد افزایش یافت. با این حال هنوز حضور زنان کم رنگ بود. سپس در سال ۱۹۹۶ حزب سوسیالیست سیاست دموکراسی متوازن یا زوجیتی را در پیش گرفت که سهمیه بیشتر از ۴۰ و کمتر از ۶۰ درصد را از هر کدام از جنس ها در لیست ها تصویب نمود و اینکه لیست ها باید شوند. در واقع این رویه از سوی خود حزب در پیش گرفته شد. به طوری که دیگر حزب دولتی از این سیستم استفاده نکرد. علاوه بر این حزب سوسیالیست سهمیه های اجباری را در انتخابات محلی ارائه کرد که بر اساس آن احزاب باید لیست های بسته ای از کاندیداها را ارائه می کردند.

مطالعه موردی دوم، سال ۲۰۰۲ در کشور

انگلیس، قانون تبعیض جنسی تصویب شد. این پیمان اجازه می داد (ملزم نمی کرد) که احزاب از مکانیزم های کوتا در انتخاب کاندیداها در سطح ملی، محلی و اروپایی بهره برداری کنند. این پیمان با حمایت بین حزبی به تصویب رسید اما تاکنون تنها حزب کارگر از این قانون به طور الزام آور تبعیت کرده است. حزب کارگر در انتخابات سال ۱۹۹۷ نیز مکانیزم کوتا را به کار گرفته بود. به طوری که در این سال ۱۰۱ زن به عنوان نماینده پارلمان انتخاب شدند و تعداد زنان در پارلمان از ۶۲ نفر به ۱۲۱ نفر رسید. این رویه

در انتخابات مجمع پارلمانی اسکاتلند و ولز هم به کار رفت. در این زمان از سیاست زوجی کردن استفاده شده که بر اساس آن ۲۸ درصد از اعضای حزب کارگر پارلمان اسکاتلند زنان بودند. همینطور ۵۳/۶ درصد از اعضای پارلمان ولز. با این وجود پس از چالش های قانونی نسبت به شرکت لیست های کاملاً زنان در سال ۱۹۹۵ و قانون متأخری که پیمان تبعیض جنسی را نقض کرد وضعیت به کارگیری مکانیزم های کوتا از نوعی عدم قطعیت و تردید برخوردار شد. لذا حزب کارگر مکانیزم کوتا را در انتخابات سال ۲۰۰۱ به کار نگرفت و دوباره تعداد زنان در پارلمان به همان تعداد سال ۱۹۷۹ تنزل پیدا کرد. بنابراین نتیجه انتخابات عمومی انگلیس در سال ۲۰۰۱ نشان داده سیستم کوتایی از موثرترین راه های تضمین حضور سیاسی زنان است. ۴ ماه بعد در نتیجه تلاش فعالین زن دوباره دولت کارگر لایحه ارائه دوباره شرکت لیست های کاملاً زنانه را تصویب کرد.

نتیجه گیری:

مکانیزم کوتا از سوی بسیاری مورد انتقاد قرار گرفته است. شاید یکی از بهترین دلایل برای اصرارهای فراوان در برابر اعمال این مکانیزم این باشد که با کسب هر کرسی نمایندگی توسط زنان با استفاده از کوتا یک کرسی از حیطه اختیار نمایندگان مرد بالا جبار خارج می شود. بنابراین شاید دلیل مخالفت های فراوان تا حدی روشن باشد. در بحث از کوتا گفته می شود یکی از فواید آن این است که به کارگیری این مکانیزم در یک حزب معمولاً بر سایر احزاب نیز تأثیر می گذارد. گفتنی است در اغلب موارد مکانیزم کوتا از سوی احزاب چپ به کار گرفته شده است و سپس در میان سایر احزاب نیز جای خود را باز کرده است.

یک مطالعه تطبیقی مختصر در مورد مکانیزم های کوتا نشان از تأثیر بالای آن بر افزایش حضور سیاسی زنان دارد. در حالی که برخی از منتقدین به آلتروناٹیوهای مانند آموزش، تقویت و توانمندسازی زنان اشاره می کنند. با این حال باز هم جایی که درصد بالایی از زنان در کسب کرسی های سیاسی موفق بوده اند، بیشترین تأثیر ناشی از اعمال مکانیزم کوتا و لابی های نمایندگان زن با احزاب خود و دیگر احزاب برای اتخاذ این مکانیزم ها بوده است.